

SEASON 41 NOVS
07 עונה 41

2024
2025

הקאמרה
הישראלית ירושלים
מנהל מוזיקלי: אבנר בירון

שירת החצוצרה

שירת החצוצרה

ריינהולד פרידריך חצוצרה (גרמניה)
נטשה שר כנרת ראשית ומוזיקאית

SONG OF THE TRUMPET

REINHOLD FRIEDRICH TRUMPET (GERMANY)
NATASHA SHER CONCERTMASTER & LEADER

בלה ברטוק (1881-1945)

מחולות-עם רומניים - נוסח לכלי קשת (6')
מחול המכל | מחול האבנט | בפקום | מחול מאזור בוצ'ים
פולקה רומנית | בועיר אנפין

BÉLA BARTÓK (1881-1945)

ROMANIAN FOLK DANCES, VERSION FOR STRINGS (6')
JOCUL CU BATA | BRAUL | PE LOC | BUCIUMEANA
POARCA ROMANEASCA | MARUNTEL

יוהאן נפומוק הומל (1778-1837)

קונצ'רטו לחצוצרה במי מז'ור (21')

JOHANN NEPOMUK HUMMEL (1778-1837)

TRUMPET CONCERTO IN E MAJOR (21')

ALLEGRO CON SPIRITO / ANDANTE / RONDO

הפסקה INTERMISSION

לודוויג ואן בטהובן (1770-1827)

רצ'יטטיב ואריה מתוך "פידליו",
נוסח לחצוצרה (7')

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)

RECITATIVE & ARIA FROM "FIDELIO",
VERSION FOR TRUMPET (7')

וולפגנג אמדאוס מוצרט (1756-1791)

סימפוניה מס' 39 במי במול מז'ור,
ק' 543 (29')

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756-1791)

SYMPHONY NO. 39 IN E FLAT MAJOR,
K. 543 (29')

ADAGIO - ALLEGRO | ANDANTE CON MOTO | MENUETTO | FINALE: ALLEGRO

13.5

תיאטרון ירושלים
JERUSALEM THEATRE
שלישי | 20:00

12.5

אלמא זכרון יעקב
ELMA ZICHRON YAAKOV
שני | 20:00

11.5

מכון יצחק למדע ברחובות
WEIZMANN INS. REHOVOT
ראשון | 20:00

10.5

מוזיאון תל אביב לאמנות
TEL AVIV MUSEUM OF ART
מוצ"ש | 21:00

9.5

מוזיאון תל אביב לאמנות
TEL AVIV MUSEUM OF ART
שישי | 13:00

הקונצרט הבא

לצמח מהמנגינות

אילנה רופאייזון מנצחת
איתמר פינינג פסנתר (זוכה הפרס בפסנתר בתחרויות האביב 2024)

18.6
ירושלים

17.6
זכרון יעקב

15.6
רחובות

13-14.6
תל אביב

ריינהולד פרידריך, מן החצוצרנים הקלאסיים הבולטים בעולם, מנהל במקביל קריירת חינוך מרשימה: הוא משמש פרופסור למוזיקה ולחצוצרה במכללת העיר קרלסרוהה בגרמניה, פרופסור אורח באוניברסיטה למוזיקה ע"ש המלכה אליזבת בהירושימה ביפן ובאקדמיות המלכותיות למוזיקה של לונדון וכן בית הספר למוזיקה ע"ש המלכה סופיה במדריד. תלמידיו משמשים חצוצרנים ראשיים בתזמורות מברלין ועד מוסקווה, מטוקיו ועד ריו דה ז'ניירו - זכו בפרסים והגיעו למשרות פרופסורה במוסדות להוראת מוזיקה באירופה. פרידריך עצמו זכה בפרס בתחרות ARD לחצוצרה במינכן ב-1986 ומאז מופיע באולמי קונצרטים יוקרתיים במולדתו ובעולם, ברפרטואר המשתרע מן הבארוק, דרך הקלאסיקה והרומנטיקה ועד למוזיקה בת זמננו. קלאודיו אבאדו מינה את פרידריך לחצוצרן הראשי בתזמורת פסטיבל המוזיקה של לוצרן (כיום בהנהגת ריקרדו שאיי) ולמנהל האומנותי של אנסמבל כלי הנשיפה שלו מאז ייסוד הפסטיבל. הוא ניגן עם תזמורות בולטות דוגמת קונצרטחבאו המלכותית אמסטרדם, תזמורת שאנו אליזה, הסימפונית של הבי-בי-סי בלונדון, הסימפונית הגרמנית וסולני הבארוק ברלין והתזמורות הקאמריות של וינה, באזל ופריז, בניצוח קלאודיו אבאדו, כריסטופר הוגווד, נמה ירווי, סר נוויל מרינר וסר אנדרש שיף וכן בכורות ליצירות מאת וולפגנג רים, הנס ורנר הנצה, סר פיטר מקסוול דייוויס ופטר אטווש.

המלחין ההונגרי **בלה ברטוק** היה מנציגייה הבולטים של הלאומיות במוזיקה האירופית שבין המאה ה-19 למאה ה-20. בהיותו אתנו-מוזיקולוג, תפס הפולקלור מקום חשוב ביצירתו. את ששת המחולות הקצרים שלפנינו חיבר ברטוק בעיצומה של מלחמת העולם הראשונה בעקבות ביקורים בטרנסילבניה, חבל ארץ הונגרי-רומני. המחזורות נכתבו ב-1915 לפסנתר, וכעבור שנתיים תזמר אותה ברטוק לאנסמבל. יש ניסיון לשמר את הדי הכלים העממיים שניגנו את המחולות במקור: כינור, חליל וחמת חלילים. המחול **הראשון** מהיר, וכיוון שמקל סבב בין מחולליו, הוא קרוי "מחול המקל"; **השני** מהיר גם כן ושמו "מחול האבנט"; המחול **השלישי**, אנדנטה נוגה, הוא מחול הנרקד "בֶּמְקוֹס" - וכך שמו; **הרביעי**, איטי ולירי, מבוסס על נעימת כינור; **החמישי** הוא פולקה נמרצת ואילו המחול המסיים מהיר מאוד ועליו. רבות ממנגינותיהם של הכליזמרים היהודים נולדו ברומניה, כך שאין פלא שהיצירה שמקורה עממי נשמעת צוענית או יהודית למדי...

הומל נחשב בצעירותו ילד פלא כמוצרט ובבגרותו פסנתרן וירטואוז כבטהובן. בילדותו זכה ללמוד אצל מוצרט וסליירי. כשדרך כוכבו של בטהובן בווינה, היה לו הומל מתחרה - לא רק פסנתרן-מאלתר אלא גם מלחין, בעידן החמקמק שבין הקלאסיקה לרומנטיקה. מבקרי המוזיקה בעת ההיא העריכו את שניהם בה במידה. לפני מותו ביקש בטהובן מהומל כי בטקס אשכבתו יאלתר משהו לזכרו - וכך היה. הומל פרסם אופרות, קנטטות ומיסות, מוזיקה קאמרית ויצירות לפסנתר, בהן סונטות וקונצ'רטי.

הקונצ'רטו לחצוצרה מאת הומל מצא את מקומו בליבת הרפרטואר, ממש כקונצ'רטו לחצוצרה מאת היידן. את שתי היצירות מרבים להזכיר בנשימה אחת, אולי כי הולחנו למען אותו אדם: החצוצרן הווינאי אנטון ויידינגר. נוסף על החצוצרה הטבעית, ויידינגר פיתח חצוצרת נקבים מכוס-לחצנים (כלחצניו של חליל הצד), שאיפשרה לנגן את כל חצאי הטונים בסולם ושימשה חצוצרנים רבים בטרם הומרה בחצוצרת השסתומים. בכורת הקונצ'רטו מאת הומל התקיימה ב-1 בינואר 1804 וכמו הקונצ'רטו של היידן גם הוא זכה להצלחה מיידית.

פרק א' בצורת הסונטה: התזמורת מציגה באריכות שני נושאים - והחצוצרה מראָה כי כל מה שהתזמורת יכולה לנגן - גם היא יכולה. ב**פרק ב'** הלירי מחווה למוֹרָה מוצרט: ציטוט מתחילת פרק ב' של הקונצ'רטו לפסנתר מס' 21 שלו. **פרק ג'**, רונדו עליז, הוא מפגן וירטואוזי, הכולל נגינת סטקאטו.

בקונצרט היום בחר ריינהולד פרידריך לנגן טרנסקריפציה לחצוצרה מן האופרה פידליו מאת **בטהובן**, המתרחשת בספרד בסוף המאה ה-18. לאונורה, זמרת סופרן (שהפעם החצוצרה מגלמת) היא אשת האסיר פלורסטן; כדי לחדור לכלא היא מתחזה לבחור צעיר - פידליו.

בסוף המערכה הראשונה, לאחר שמושל הכלא הממלכתי דון פיצארו מחליט על הוצאה להורג של פלורסטן, לאונורה נכנסת לבימה "בחמת זעם" (כך בהוראות הבימוי) ושרה ברצי'טיטי ובאריה שלפנינו: "הו, מפלצת! לאן תלך? לא ניתן לצפות לשום מידת רחמים מליבך האכזר? האל ישיב לך כגמולך!" ובהמשך "תקווה חדשה, נחמה מתוקה ניעורה בי: תחושה פנימית של אהבה ואושר קָרַב משמחת את ליבי".

סימפוניה מס' 39 נולדה בקיץ 1788, שנה קשה ל**מוצרט**: אביו נפטר, בריאותו שלו הייתה רופפת, הפרנסה דלה, מלחמה פרצה בין האוסטרים לטורקים - ובכל זאת מוצרט הלחין באותה שנה כשישים יצירות - בהן קאמריות ומקהלתיות - וכן את שלוש הסימפוניות האחרונות שלו: מס' 39 האלגנטית, מס' 40 חדורת הסבל, ומס' 41 הדגולה ומלאת העליצות: יש הטוענים, כמו המנצח המנוח ניקולאוס הרנונקור, שהסימפוניות הללו הן מקשה אחת ומוצרט ברא 'אורגניזם תלת-חלקי'; אם כך, אקדמת סימפוניה מס' 39 אמורה להיות ראש לכל האורגניזם. אכן, **פרק א'** ארוך ביחס ליצירה: תחילתו איטית, כרומטית ועם תרועות כלי הנשיפה ממתכת והלמות הטימפני. אלגרו ממשיך, במשקל משולש ומתנהל לפי חוקי צורת הסונטה: הצגה, פיתוח, מְחָזָר. **פרק ב'**, כשמו, אנדנטה קון מוטו, בקצב הליכה נמרץ, מתנהל בעיקר בכלי הקשת הגבוהים. **פרק ג'**, מינואט, הוא מחול לְנִדְלָר עממי-אוסטרי במשקל משולש; בחטיבת הטריו דו-שיח של הקלרנית הראשון והשני וכן החליל (זו היחידה מן הסימפוניות המאוחרות מאת מוצרט שנעדרים ממנה אבובים, לכן הבלטת הקלרניות).

פרק ד' מורכב מנושא אחד בלבד, בשתי וריאציות; מבנה חד-נושאי כזה אופייני להיידן - ואולי מהיידן, חברו הטוב, נטל מוצרט גם את ההברקה ההומוריסטית: לסיים את היצירה סיום פתע, בלי האקורדים המסיימים הצפויים.